

De eerste protestant echter, die ons een godgeleerde zedekunde schonk was, niet de Luthersche Callixtus, maar de gereformeerde Lambertus Danaeus, wiens *Ethices Christianae libri III* reeds in 1577 verschenen. Nu weet ik wel dat Danaeus zijn taak breeder opvatte dan ik als begrip der zedekunde zooeven stelde, doch ook hij houdt alles uit zijn systeem wat, naar mij toeschijnt, in de dogmatiek tehuis behoort, en de *actiones humanae* zijn het voorwerp van zijn onderzoek.

Sterker komt dit nog uit bij Polanus a Polansdorf, die in 1610 als professor te Bazel stierf en wiens *Syntagma theologiae Christianae* in 1609 verscheen. „*Theologiae christianae*, zegt deze geleerde, *duae sunt partes, prima de fide et rebus credendis, altera de bonis operibus et rebus faciendis*”.

De onderscheiding van credenda en agenda en de uitsluitende behandeling der laatste in de zedekunde, vindt men dan ook bij onze gereformeerde moralisten telkens terug. Bij Perkins en zijn leerling Amesius; bij Hoornbeek en Voetius; bij Petrus van Mastricht, Witsius, Cornelis v. Velzen. Voor al deze mannen is zedekunde: *Theologia practica*. Zij schreven dit als titel gewoonlijk boven hun werken.

Het aangeduide begrip van zedekunde heeft dus den steun in de corypheeën der gereformeerde Theologie uit de dagen van haar bloei.

Zien wij nu wat onder het leerstuk der oorspronkelijke gerechtigheid moet verstaan. In dit leerstuk, dat heel de Kerk van Christus op aarde belijdt, spreekt die Kerk haar meening uit, dat de oorspronkelijke mensch voor den val, dus in zijn eersten staat, naar lichaam en ziel niet slechts volkomener geweest is dan de mensch na den val, maar dat deze mensch gelijk hij oorspronkelijk was, geheel beantwoordde aan de idee, het beeld van den mensch, dat in het goddelijk bewustzijn lag en waarnaar God hem schiep. Voor het bewustzijn dier Kerk is de mensch geschapen naar het beeld dat God zich van zichzelf gedacht heeft, en dus niet naar het beeld van Christus. Deze laatste meening, door Origenes en later door Osiander voorgestaan en thans weer opkomend, moet dan ook beslist worden afgewezen.

Met dit haar leerstuk heeft de Kerk vooral het oog op de geestelijke zijde van 's menschen wezen, want hoewel zij nooit heeft ontkend, dat de trekken van dit beeld ook afschitteren in 's menschen